

Analyses en Conclusie evaluaties lesbrieven De Vloer Op Jr. in de klas

Malou Captijn

Rowan Olierook & Bert Jansens

Human

De Vloer Op Jr. in de klas

02.06.16

Inleiding

Eind oktober zijn Rowan Olierook en ik begonnen met het verzamelen van docenten die mee wilden werken aan de pilot van De Vloer Op JR in de klas. Dit is een lessenreeks van twaalf lessen met bijbehorende scènes, die voorafgaand een prikkelende vraag bevatten en afsluitend een eindvraag. Deze vragen zijn aanleiding voor leerlingen om na te denken en dit vervolgens in de klas te bespreken. Elke lesbrief bestaat uit een korte scène van ongeveer 6 minuten, vragen over het thema, en verschillende opdrachten. De scènes bevatten urgente, actuele en maatschappelijke thema's die uitnodigen tot debatteren en discussiëren, het onderbouwen van meningen, het improviseren van verscheidene situaties en het schrijven van essays waarin argumenteren centraal staat. Dit is de site waarop de lessen en scènes te vinden zijn:

<http://www.human.nl/devloeropjr/De-Vloer-Op-Jr.-in-de-klas.html>.

Onze insteek met deze pilot was, om er voor te zorgen dat deze lessenreeks een duurzame strategie werd. Daarom hebben we aan iedere docent gevraagd om verschillende vragenlijsten in te vullen over de pilot. Daarnaast heb ik op verschillende scholen een bezoek gebracht om te kijken hoe de lessen verliepen. Daar heb ik gefilmd en een vragenlijst in laten vullen. Het overgrote deel van deze data gebruik ik uitsluitend voor mijn scriptie, maar een aantal vragen uit de vragenlijst zijn ook bruikbaar voor het verbeteren van de lessenreeks.

Om de lessenreeks te kunnen aanpassen naar behoeften van de leerlingen en docenten worden verschillende vragenlijsten en interviews geanalyseerd. Er wordt eerst gekeken naar de mening van de leerlingen. Daarvoor wordt gebruik gemaakt van 1) een deel van de vragen uit een vragenlijst die ik ga gebruiken voor mijn scriptie, 2) van korte evaluaties die na elke les zijn ingevuld en 3) van eindevaluaties. Vervolgens wordt er gekeken wat de docenten er van vinden. Dit wordt ook gedaan aan de hand van korte evaluaties en eindevaluaties, maar ook door middel van interviews. Ten slotte volgt een conclusie, met alle verbeteringen en aanpassingen voor de lessenreeks. Deze worden ingezet om de lessenreeks De Vloer Op JR in de klas tot een duurzame strategie te maken!

*Een belangrijk punt is wel dat er drie lessen zijn, die niet zijn ingezet door de leerkrachten en dus niet zijn beoordeeld. Dit zijn de lessen: 'Vieze vuilen homo', 'Ik plaste op de manier zoals jij plast' en 'Denk je dat ik lesbisch ben?'.

ANALYSES

Er zijn dus heel veel verschillende vragenlijsten ingevuld door leerlingen en leerkrachten. Dit om een zo breed en duidelijk mogelijk beeld te vormen over het oordeel van hen. Er wordt eerst gekeken naar de vragenlijsten die leerlingen hebben ingevuld.

Analyses Leerlingen

De eerste vragenlijst die geanalyseerd wordt is de vragenlijst die oorspronkelijk voor mijn scriptie bedoeld was. Maar omdat er ook een aantal vragen bruikbaar waren voor dit onderzoek, worden die resultaten hieronder besproken. Er wordt een schematische weergave voorgelegd, waarin met kleur aangegeven wordt welke resultaten positief zijn (groen) en welke negatief (oranje). Om te zien waar deze resultaten vandaan komen zijn er per stelling verschillende kanten van de resultaten bekeken (in de vorm van onderzoeksvragen). Aan deze negatieve resultaten moet gewerkt worden. Hoe dit wordt gedaan wordt erbij aangegeven (blauw).

Resultaten uit de scriptievragen

De volgende stellingen worden geanalyseerd:

- Stelling 1 “Mijn docent vertelde waarom het belangrijk is om het thema van de les te bespreken.”
- Stelling 2 “ De opdrachten uit deze les vond ik interessant om uit te voeren.”
- Stelling 3 “Ik heb met plezier gewerkt aan de opdrachten uit de les.”
- Stelling 4 “Ik denk dat het belangrijk is om het thema van de les op school te bespreken.”
- Stelling 5 “Ik heb het gevoel dat ik iets heb geleerd van deze les.

Daarbij konden de leerlingen de volgende antwoorden kiezen. (Er is voor een 4-punts likertschaal gekozen i.p.v. een 5-punts likertschaal met een keuze voor ‘neutraal’, omdat we een antwoord wilde uitlokken bij de leerlingen en ze niet voor een makkelijk antwoord als ‘neutraal’)

1. Helemaal mee oneens
2. Mee oneens
3. Mee eens
4. Helemaal mee eens

Hier worden de algemene resultaten weergegeven van alle leerlingen op alle stellingen.

ALGEMEEN	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Helemaal mee eens	Aantal leerlingen
Stelling 1	9%	33%	45%	13%	456 (2 missings)
Stelling 2	4%	13%	50%	31%	449 (9 missings)
Stelling 3	2%	16%	46%	34%	452 (6 missings)
Stelling 4	6%	19%	43%	28%	442 (16 missings)
Stelling 5	9%	30%	43%	16%	447 (11 missings)

Resultaten per onderzoeksvraag

Wat zijn de verschillen tussen de typen scholen per stelling (middelbaar- en basisonderwijs)?

	Type school	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Helemaal mee eens
Stelling 1	Middelbaar (340)	12%	33%	40%	15%
	Basis (116)	3%	31%	57%	10%
Stelling 2	Middelbaar	5%	15%	51%	30%
	Basis	2%	9%	50%	39%
Stelling 3	Middelbaar	3%	20%	47%	30%
	Basis	0%	7%	47%	47%
Stelling 4	Middelbaar	7%	19%	46%	28%
	Basis	5%	22%	42%	32%
Stelling 5	Middelbaar	10%	34%	42%	15%
	Basis	6%	31%	44%	17%

Opvallend is dat er geen verschil te zien is tussen de middelbare- en basisscholen. Beide groepen leerlingen hebben over het algemeen dezelfde mening over de lesbrieven. Ze zijn beiden erg positief.

Wat zijn de verschillen tussen de scholen per stelling (ook binnen de school, dus tussen de leerlingen)?

STELLING 1

School (aantal leerlingen)	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Helemaal mee eens
1. School 1 (217)	11%	29%	44%	17%
2. School 2 (54)	24%	54%	22%	0%
3. School 3 (31)	3%	55%	39%	3%
4. School 4 (22)	5%	45%	36%	18%
5. School 5 (18)	0%	67%	33%	0%
6. School 6 (17)	6%	18%	71%	18%
7. School 7 (50)	2%	8%	72%	18%
8. School 8 (47)	4%	26%	49%	21%

HOE: Er zijn bij deze stelling veel verschillen tussen de scholen. Een groot aandachtspunt is dat veel leerlingen hebben aangegeven dat ze het niet eens zijn met deze stelling. Dat geeft dus aan dat er veel leerkrachten zijn die niet duidelijk hebben gemaakt waarom ze dit onderwerp/thema moeten bespreken. Dit zou aangepast kunnen worden door duidelijk in de lesbrieven aan te geven dat wordt aangeraden dat leerkrachten dit met de leerlingen bespreken.

STELLING 2

School (aantal leerlingen)	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Helemaal mee eens
1. School 1 (217)	5%	16%	47%	32%
2. School 2 (54)	6%	13%	68%	13%
3. School 3 (31)	3%	7%	53%	37%
4. School 4 (22)	0%	9%	36%	55%
5. School 5 (18)	6%	11%	50%	33%
6. School 6 (17)	0%	24%	53%	24%
7. School 7 (50)	0%	4%	48%	48%
8. School 8 (47)	4%	15%	57%	23%

STELLING 3

School (aantal leerlingen)	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Helemaal mee eens
1. School 1 (217)	3,7%	22%	40%	34%
2. School 2 (54)	2%	19%	64%	15%
3. School 3 (31)	0%	7%	52%	42%
4. School 4 (22)	0%	9%	50%	41%
5. School 5 (18)	0%	11%	28%	61%
6. School 6 (17)	0%	0%	71%	29%
7. School 7 (50)	0%	8%	42%	50%
8. School 8 (47)	0%	17%	57%	26%

STELLING 4

School (aantal leerlingen)	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Helemaal mee eens
1. School 1 (217)	9%	19%	46%	27%
2. School 2 (54)	7%	33%	48%	11%
3. School 3 (31)	7%	24%	41%	28%
4. School 4 (22)	0%	5%	68%	27%
5. School 5 (18)	6%	28%	33%	33%
6. School 6 (17)	6%	25%	31%	38%
7. School 7 (50)	2%	18%	49%	31%
8. School 8 (47)	2%	11%	32%	55%

STELLING 5

School (aantal leerlingen)	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Helemaal mee eens
1. School 1 (217)	12%	32%	39%	18%
2. School 2 (54)	11%	43%	43%	4%
3. School 3 (31)	10%	23%	40%	27%
4. School 4 (22)	0%	14%	68%	18%
5. School 5 (18)	6%	41%	41%	12%
6. School 6 (17)	6%	12%	71%	12%
7. School 7 (50)	4%	17%	52%	27%
8. School 8 (47)	0%	44%	46%	11%

HOE: Er zijn twee scholen waarbij er veel leerlingen zijn die zeggen dat ze veel hebben geleerd, maar ook een groot deel die het daar niet mee eens zijn (en twee scholen waar ook veel leerlingen oneens hadden aangegeven, maar waar het niet het overheersende aantal was). Hier kan aan gewerkt worden door uitdagendere opdrachten toe te voegen aan de lessen.

Wat zijn de verschillen tussen de leeftijden van de leerlingen per stelling?

STELLING 1				
Leeftijd (aantal leerlingen)	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Helemaal mee eens
9 (2)	0%	50%	50%	0%
10 (31)	3%	26%	61%	10%
11 (64)	3%	36%	51%	10%
12 (44)	5%	25%	50%	21%
13 (130)	8%	29%	51%	12%
14 (147)	14%	34%	35%	17%
15 (23)	17%	54%	29%	0%
16 (3)	67%	33%	0%	0%

HOE: Wat opvalt is dat bij leerlingen tussen de 10 en 13 jaar wel aandacht besteed wordt aan het thema van de les. Daar wordt er nog uitleg gegeven waarom dit thema belangrijk is. Een reden van deze resultaten kan zijn dat leerkrachten bij leerlingen boven de 14 jaar verwachten dat het wel duidelijk is dat het thema belangrijk is en dat daar geen uitleg meer voor nodig is. Dit kan opgelost worden door in de lesbrieven aan te geven dat het belangrijk is (ongeacht de leeftijd) dat leerlingen uitleg krijgen waarom het thema belangrijk is.

STELLING 2

Leeftijd (aantal leerlingen)	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Helemaal mee eens
9 (2)	0%	0%	100%	0%
10 (31)	0%	10%	39%	52%
11 (64)	3%	8%	56%	33%
12 (44)	5%	11%	39%	46%
13 (130)	5%	12%	48%	35%
14 (147)	3%	19%	53%	25%
15 (23)	4%	13%	78%	4%
16 (3)	33%	0%	0%	67%

STELLING 3

Leeftijd (aantal leerlingen)	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Helemaal mee eens
9 (2)	0%	0%	50%	50%
10 (31)	0%	13%	42%	45%
11 (64)	0%	6%	52%	42%
12 (44)	0%	9%	41%	50%
13 (130)	4%	21%	47%	28%
14 (147)	1%	21%	45%	33%
15 (23)	9%	22%	65%	4%
16 (3)	0%	0%	33%	67%

STELLING 4

Leeftijd (aantal leerlingen)	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Helemaal mee eens
9 (2)	0%	0%	100%	0%
10 (31)	4%	25%	43%	29%
11 (64)	7%	23%	39%	32%
12 (44)	0%	11%	46%	43%
13 (130)	6%	20%	46%	43%
14 (147)	10%	19%	44%	27%
15 (23)	4%	33%	46%	17%
16 (3)	0%	0%	100%	0%

STELLING 5

Leeftijd (aantal leerlingen)	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Helemaal mee eens
9 (2)	0%	0%	100%	0%
10 (31)	7%	25%	29%	40%
11 (64)	8%	19%	57%	16%
12 (44)	0%	26%	58%	16%
13 (130)	8%	32%	42%	18%
14 (147)	12%	36%	38%	14%
15 (23)	17%	42%	38%	4%
16 (3)	0%	33%	67%	0%

HOE: Er is te zien dat vooral de leerlingen van 15 jaar het niet eens zijn met stelling 5 ‘Ik heb het idee dat ik niets geleerd heb in deze les’. Ook 13 en 14 jarige zitten er tegenaan. De oplossing hiervoor zou kunnen zijn dat er extra (een soort plusopdrachten) worden toegevoegd voor leerlingen die wat dieper de stof in willen gaan. Iets moeilijkere of uitgebreidere opdrachten waar ook zij de uitdaging in zien en wat van kunnen leren.

Wat zijn de verschillen tussen de lessen van De Vloer Op JR in de klas per stelling?

STELLING 1

Les De Vloer Op JR in de klas (aantal leerlingen)	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Helemaal mee eens
Ik hou van Meral. (22)	9%	18%	59%	14%
Ik wil je niet verliezen. (26)	0%	15%	54%	31%
Ik wil zelf beslissen. (144)	14%	41%	41%	4%
Loverboys herken je meteen. (101)	9%	26%	49%	16%
Rot op naar je eigen land. (22)	5%	41%	36%	18%
Troetel je nieuwe kind maar. (89)	9%	40%	38%	14%
Vind je me mooi? (22)	9%	46%	23%	23%
Voor mij ben jij een nummer. (26)	0%	33%	45%	13%

HOE: Hier is ook weer te zien dat er bij veel lessen nog niet duidelijk is waarom het onderwerp behandeld moet worden. Ook hier is de oplossing dat de leerkracht dit duidelijk moet uitleggen. In de lessen waar veel leerlingen het oneens waren met de stelling moet dit expliciet in de lesbrief staan. Een andere optie is om de leerlingen na het filmpje te vragen waar het over gaat en of het belangrijk is om dit onderwerp te bespreken. Na de les kan dit nog een keer besproken worden en een vergelijking gemaakt worden met hun mening aan het begin van de les.

STELLING 2

Les De Vloer Op JR in de klas (aantal leerlingen)	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Helemaal mee eens
Ik hou van Meral. (22)	0%	9%	50%	41%
Ik wil je niet verliezen. (26)	4%	4%	62%	31%
Ik wil zelf beslissen. (144)	3%	13%	57%	28%
Loverboys herken je meteen. (101)	4%	20%	46%	31%
Rot op naar je eigen land. (22)	0%	9%	36%	55%
Troetel je nieuwe kind maar. (89)	8%	17%	53%	23%
Vind je me mooi? (22)	9%	9%	23%	23%
Voor mij ben jij een nummer. (26)	0%	0%	56%	44%

STELLING 3

Les De Vloer Op JR in de klas (aantal leerlingen)	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Helemaal mee eens
Ik hou van Meral. (22)	0%	14%	46%	41%
Ik wil je niet verliezen. (26)	4%	15%	35%	46%
Ik wil zelf beslissen. (144)	1%	14%	54%	32%
Loverboys herken je meteen. (101)	0%	27%	43%	31%
Rot op naar je eigen land. (22)	0%	9%	50%	41%
Troetel je nieuwe kind maar. (89)	5%	19%	48%	28%
Vind je me mooi? (22)	14%	9%	27%	50%
Voor mij ben jij een nummer. (26)	0%	0%	50%	50%

STELLING 4	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Helemaal mee eens
Les De Vloer Op JR in de klas				
Ik hou van Meral. (22)	10%	10%	55%	25%
Ik wil je niet verliezen. (26)	0%	12%	54%	35%
Ik wil zelf beslissen. (144)	7%	31%	44%	18%
Loverboys herken je meteen. (101)	7%	18%	44%	31%
Rot op naar je eigen land. (22)	0%	5%	68%	27%
Troetel je nieuwe kind maar. (89)	8%	16%	37%	39%
Vind je me mooi? (22)	10%	15%	45%	30%
Voor mij ben jij een nummer. (26)	0%	13%	39%	48%

STELLING 5	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Helemaal mee eens
Les De Vloer Op JR in de klas				
Ik hou van Meral. (22)	0%	29%	29%	43%
Ik wil je niet verliezen. (26)	8%	23%	46%	23%
Ik wil zelf beslissen. (144)	9%	31%	45%	15%
Loverboys herken je meteen. (101)	16%	32%	38%	15%
Rot op naar je eigen land. (22)	0%	14%	68%	18%
Troetel je nieuwe kind maar. (89)	5%	44%	41%	10%
Vind je me mooi? (22)	14%	27%	41%	18%
Voor mij ben jij een nummer. (26)	4%	31%	44%	17%

HOE: Vooral in de les ‘troetel je nieuwe kind maar’ vinden de meeste leerlingen dat ze weinig geleerd hebben. De opdrachten uit deze les moeten wat aangescherpt worden. Er moet in ieder geval meer uitdaging geboden worden voor de wat oudere leerlingen.

Resultaten uit korte evaluaties

Na elke les hebben de leerlingen een kort evaluatieformulier ingevuld. Deze zijn geanalyseerd en daar zijn de volgende resultaten uit voort gekomen. De vragen die in deze korte evaluatie gesteld werden zijn:

- Vraag 1 ‘Waar ging de les over?’
- Vraag 2 ‘Wat vond je van de les? Waarom?’
- Vraag 3: ‘Vond je het moeilijk of makkelijk om over dit onderwerp te praten?’

Bij elke les wordt aangegeven welke opvallende antwoorden er werden gegeven. Deze worden opgesomd en in het **oranje** aangegeven waar aan gewerkt moet worden bij het verbeteren van lesbrieven en in het **blauw** wordt aangegeven hoe.

Basisscholen

Rot op naar je eigen land

> De antwoorden van vraag 1 sloten aan bij de doelen van de les.

BV. In Nederland mogen blijven, Integratie en Inburgeringsexamen.

> De antwoorden bij vraag 2 waren alleen maar positief.

BV. Leerzaam, Grappig en Leuk.

> Waarom?

VOORAL: Zelf improviseren was erg leuk en veel van geleerd.

> De antwoorden op vraag 3 waren ook vooral positief.

VOORAL: Wist er nog niks over en eigen mening gegeven.

> De negatieve antwoorden die meegenomen moeten worden zijn:

VOORAL: Niet echt gepraat, moeilijk te begrijpen en lastig voor de klas te staan.

HOE:

- Niet echt gepraat: In groepjes aan het werk, zo komt iedereen aan de beurt.
- Moeilijk te begrijpen: Duidelijkere uitleg van de opdrachten geven.
- Lastig voor de klas te staan: In groepjes aan de slag, dat is minder eng. Leerkracht moet leerlingen vertrouwen geven, zodat ze voor de klas durven.

Ik wil zelf beslissen

> De antwoorden van vraag 1 sloten aan bij de doelen.

BV. Zelf beslissen, eigen mening geven en zelf keuzes maken.

> De antwoorden bij vraag 2 waren vooral positief.

BV. Leuk, leerzaam en grappig.

> Maar ook een aantal negatief.

BV. Raar en niet zo interessant.

> Waarom?

VOORAL (bij positief): Veel zelf doen, eigen mening geven en goede en leerzame les.

VOORAL (bij negatief): Ik doe liever iets praktisch en we hoefden niet zo veel na te denken.

> De antwoorden op vraag 3 waren ook vooral positief.

VOORAL: Leuk, eigen mening geven en inleven.

> De negatieve antwoorden die meegenomen moeten worden zijn:

VOORAL: Niet gespeeld, alleen antwoord geven op vragen, lastige vragen en alleen vertellen wat er op het blaadjes stond.

HOE:

- Ik doe liever iets praktisch: Meer doe-opdrachten toevoegen, zodat de leerlingen hun energie kwijt kunnen en actief zijn.
- We hoefden niet veel na te denken: Meer uitdagende opdrachten.
- Niet gespeeld: Meer in groepjes werken zodat iedereen aan de beurt komt.
- Lastige vragen: In de lesbrief aangeven dat er misschien lastige woorden of vragen zijn en dat de leerkracht daarbij moet aanvoelen of hij/zij daar extra uitleg over moet geven. Daarvoor kan hij/zij alvast de opdrachten bij de lesbrief bekijken en inschatten waarop hij/zij moet inspelen.
- Alleen vertellen wat er op het blaadje stond: interactief maken en leerkrachten duidelijk maken dat hij/zij zelf mag kiezen welke opdrachten hij/zij kiest maar dat het belangrijk is een combinatie te maken tussen actief en passieve opdrachten.

Ons geloof, jouw geloof

> De antwoorden op vraag 1 sloten ook hier aan bij de doelen.

BV. Over geloof en over zelf nadenken.

> De antwoorden op vraag 2 waren allemaal positief.

BV. Leuk en interessant.

> Waarom?

VOORAL (bij positief): Interessant om over te discussiëren, belangrijk want het gaat over dingen die je zelf hebt meegemaakt en leuk filmpje.

VOORAL (bij negatief): lastige vragen.

> De antwoorden bij vraag 3 waren vooral positief.

VOORAL: Veel geleerd en inleven.

> Het negatieve antwoord dat meegenomen moeten worden is:

VOORAL: Raar onderwerp

HOE:

- Lastige vragen: In de lesbrief aangeven dat er misschien lastige woorden of vragen zijn en dat de leerkracht daarbij moet aanvoelen of hij/zij daar extra uitleg over moet geven. Daarvoor kan hij/zij alvast de opdrachten bij de lesbrief bekijken en inschatten waarop hij/zij moet inspelen.
- Raar onderwerp: De leerkracht moet duidelijk maken waarom dit onderwerp besproken wordt.

Ik hou van Meral

> De antwoorden op vraag 1 sloten aan bij de doelen van de les

BV. Andere culturen en racisme.

> De antwoorden op vraag 2 waren allemaal positief.

BV. Uitdaging, leuk, grappig en interessant.

> Waarom?

VOORAL (bij positief): leuk om te spelen en leuk onderwerp.

VOORAL (bij negatief): Duurde lang

> De antwoorden bij vraag 3 waren ook over het algemeen positief.

VOORAL: Inleven en goede sfeer.

> Het antwoord waar aan gewerkt moet worden:

VOORAL: Niet echt gepraat

HOE:

- Duurde lang: actievere opdrachten
- Niet echt gepraat: In groepjes aan de slag, zodat iedereen aan het woord komt en ook hier leerkrachten duidelijk maken dat hij/zij zelf mag kiezen welke opdrachten hij/zij kiest maar dat het belangrijk is een combinatie te maken tussen actief en passieve opdrachten.

Jij bent voor mij een nummer

> De antwoorden bij vraag 1 sluiten aan bij de doelen van de les.

BV. vluchtelingen en asielzoekers blijven of niet.

> De antwoorden bij vraag 2 zijn ook vooral positief:

BV: Leuk en interessant.

> Waarom?

VOORAL (bij positief): Belangrijk onderwerp, goed om te discussiëren en je leert veel.

VOORAL (bij negatief): Jammer dat we niet gingen spelen.

> De antwoorden bij vraag 3 waren alleen maar positief

VOORAL: Inleven en mening geven.

HOE:

- Jammer dat we niet gingen spelen: Door in de lesbrief aan te geven dat de leerlingen spelen heel leuk vinden en dat het goed is om een combinatie te doen.

Troetel je nieuwe kind maar

> De antwoorden op vraag 1 sloten goed aan bij het onderwerp:

BV. Gescheiden ouders.

> De antwoorden op vraag 2 waren alleen maar positief.

BV. Leuk, Interessant en Grappig.

> Waarom?

VOORAL: Veel geleerd en leuk om te spelen.

> De antwoorden op vraag 3 zijn vooral positief.

VOORAL: Inleven en wist er al veel van.

> Het negatieve antwoord waar aan gewerkt moet worden is:

VOORAL: Moeilijk te improviseren

HOE:

- Moeilijk te improviseren: De leerkracht moet duidelijk uitleg geven hoe improvisatie werkt. Dit moet goed in de lesbrieff staan.

Lessen die niet zijn gegeven op de basisschool

- Loverboys herken je meteen
- Ik wil je niet verliezen
- Vind je me mooi?
- Vieze vuile homo
- Ik plaste op de manier zoals jij plast
- Denk je dat ik lesbisch ben?

Reden daarvoor zou kunnen zijn: tijdgebrek of dat de leerkrachten dit te heftige onderwerpen vonden.

HOE: Oplossingen hiervoor zouden kunnen zijn dat er misschien een klein tekstjes op de startpagina van de lessenreeks komt te staan. Dat leerkrachten toch deze lessen moeten/kunnen uitvoeren, ook al speelt het niet in hun klas. Dan is het juist interessant en leerzaam, want dan komen de leerlingen daar in een veilige situatie juist al mee in aanraking. Dan durven ze vragen te stellen. Daarnaast zou er een recensie bij de les geplaatst kunnen worden waarin een leerkracht zijn ervaringen over het gebruik van deze les deelt. > **Bellen voor mening van docenten**

Middelbare scholen

Rot op naar je eigen land

> De antwoorden van vraag 1 sloten aan bij de doelen van de les.

BV. Paspoort krijgen en Inburgeringsexamen.

> De antwoorden bij vraag 2 waren alleen maar positief.

BV. Leerzaam, Grappig en Leuk.

> Waarom?

VOORAL: Improviseren en debatteren was leuk, eigen mening geven en leuke dingen gedaan.

> De antwoorden op vraag 3 waren vooral positief.

VOORAL (bij positief): makkelijk door het filmpje, iedereen was open en het speelt nu.

> De negatieve antwoorden die meegenomen moeten worden zijn:

VOORAL: Boeit me niet, het is niet erg en moeilijk argumenten te vinden.

HOE:

- Boeit me niet: Ieder kind erbij betrekken door in groepjes te werken.
- Het is niet erg: Leerkrachten moeten een duidelijke uitleg geven waarom het thema belangrijk is (dit moet in de lesbrief staan met korte tips).
- Moeilijk argumenten te vinden: Leerkrachten moeten duidelijk uitleggen hoe je het beste kunt debatteren (dit moet in de lesbrief staan met korte tips).

Ik wil zelf beslissen

> De antwoorden van vraag 1 sloten aan bij de doelen.

BV. Kinderachtig behandeld worden, Beslissen, Wel of niet iets willen en onenigheid met je ouders.

> De antwoorden bij vraag 2 waren vooral positief.

BV. Leuk, interessant en grappig.

> Maar ook een aantal negatief.

BV. niet leuk, saai, lastig en niet informatief.

> Waarom?

VOORAL (bij positief): Eigen mening, weer eens wat anders, actieve les en leerde veel.

VOORAL (bij negatief): Te weinig aan de beurt, hou niet van acteren en filmpje was saai.

> De antwoorden op vraag 3 waren ook vooral positief.

VOORAL: Leuk, eigen mening geven, inleven en geen lastig onderwerp.

> De negatieve antwoorden die meegenomen moeten worden zijn:

VOORAL: geen erge dingen, steeds hetzelfde, te simpel, niet aan drama gewend en moeilijk om je anders te gedragen.

HOE:

- Te weinig aan de beurt: in groepjes werken zodat iedereen aan de beurt is geweest.
- Ik hou niet van acteren: een goede combinatie maken tussen improvisatie opdrachten en overige opdrachten (vooral bij docenten die geen drama geven).
- Filmpje was saai: -
- Geen erge dingen: Uitleg geven waarom het belangrijk is.
- Steeds hetzelfde: goede afwisseling maken binnen de opdrachten.
- Te simpel: uitdaging bieden door plusopdrachten
- Niet aan drama gewend/moeilijk om je anders te gedragen: goed inlezen als docent die geen drama geeft en bij elke drama opdracht een goede uitleg geven

Ik hou van Meral

> De antwoorden op vraag 1 sloten aan bij de doelen van de les

BV. Omgaan met mensen van een andere cultuur, jongen is verliefd op een Marokkaans meisje en racisme.

> De antwoorden op vraag 2 waren allemaal positief.

BV. Leuk, grappig, interessant en goed les.

> Waarom?

VOORAL (bij positief): leuk om te improviseren, veel geleerd, actueel en iedereen gaf zijn mening.

VOORAL (bij negatief): Improviseren was niet leuk en niemand was echt serieus.

> De antwoorden bij vraag 3 waren ook over het algemeen positief.

VOORAL: niet moeilijk om over te praten en inleven.

> Het antwoord waar aan gewerkt moet worden:

VOORAL: lastig te acteren en niet herkenbaar.

HOE:

- Improviseren was niet leuk: Docenten moeten een goede balans hebben tussen opdrachten met en zonder improvisatie.
- Niemand was echt serieus: Natuurlijk kan er met humor veel worden opgelost maar leerkrachten moeten dit onderwerp wel serieus nemen, want het is heel actueel. Leerkrachten moeten proberen dit over te brengen op de leerlingen door er zelf serieus op in te gaan.
- Lastig te acteren: Docenten die geen drama geven moeten zich goed inlezen en hun leerlingen goed instrueren. Klein beginnen is belangrijk.
- Niet herkenbaar: Probeer voorbeelden uit de leerlingen te halen. Dan komt het dichterbij en is het herkenbaarder.

Troetel je nieuwe kind maar

> De antwoorden op vraag 1 sloten goed aan bij het onderwerp:

BV. Gescheiden ouders.

> De antwoorden op vraag 2 waren alleen maar positief.

BV. Leuk, Boeiend/Interessant, Leerzaam, Goed en Grappig.

> Waarom?

VOORAL (bij positief): Actueel en belangrijk onderwerp, veel geleerd en inleven.

VOORAL (bij negatief): Kan me niet zo goed inleven, ik hou niet van improviseren en beetje kaal, er moet meer samen gepraat worden en dingen doen.

> De antwoorden op vraag 3 zijn vooral positief.

VOORAL: Inleven en heel open zijn.

> Het negatieve antwoord waar aan gewerkt moet worden is:

VOORAL: niet persoonlijk, geen gevoel bij, ongemakkelijk, kan me niet inleven, lastig onderwerp en ben niet goed in improviseren.

HOE:

- Kan me niet goed inleven/ niet persoonlijk/geen gevoel bij/ ongemakkelijk: Voorbeelden uit de klas halen
- Ik hou niet van improviseren/ben er niet goed in: Goede balans
- Kale les: meer samen praten in groepjes en niet alleen klassikaal of individueel
- Lastig onderwerp: uitleg waarom het belangrijk is.

Loverboys herken je meteen:

> De antwoorden op vraag 1 sloten goed aan bij het onderwerp:

BV. Loverboys

> De antwoorden op vraag 2 waren alleen maar positief.

BV. Leuk, Boeiend/Interessant, Leerzaam, Goed (les/voorlichting/onderwerp) en Grappig.

> Waarom?

VOORAL (bij positief): Veel geleerd en acteren is leuk.

VOORAL (bij negatief): Ik hou niet van drama en wist alles al.

> De antwoorden op vraag 3 zijn vooral positief.

VOORAL: Inleven, Filmpje was goed, normaal om over te praten en grappig.

HOE:

- Ik hou niet van drama: goede balans
- Wist alles al: meer uitdaging.

Ik wil jou niet verliezen

> De antwoorden op vraag 1 sloten goed aan bij het onderwerp:

BV. Strijden in oorlogsgebied, wel of niet meedoen met de oorlog en oorlog.

> De antwoorden op vraag 2 waren alleen maar positief.

BV. Leuk, Nuttig, Leerzaam, Grappig en interessant.

> Waarom?

VOORAL (bij positief): Leert er veel van, leuk om te acteren en iedereen geeft zijn mening.

VOORAL (bij negatief): Veel hetzelfde.

> De antwoorden op vraag 3 zijn vooral positief.

VOORAL: Inleven en actueel.

> Het negatieve antwoord waar aan gewerkt moet worden is:

HOE:

- Veel hetzelfde: leerkrachten duidelijk maken dat ze verschillende opdrachten kunnen doen en hun eigen draai aan kunnen geven.

Vind je me mooi?

> De antwoorden op vraag 1 sloten goed aan bij het onderwerp:

BV. jezelf aanpassen en groepsdwang.

> De antwoorden op vraag 2 waren alleen maar positief.

BV. Leuk, grappig, leerzaam en interessant.

> Waarom?

VOORAL (bij positief): Veel doen (spelen en vertellen), leert iets nieuws en weer eens wat anders.

VOORAL (bij negatief): Veel praten en saai onderwerp.

> De antwoorden op vraag 3 zijn vooral positief.

VOORAL: Het is actueel, inleven en eigen mening geven.

> Het negatieve antwoord waar aan gewerkt moet worden is:

VOORAL: Moeilijk een verhaal te bedenken, simpel, improviseren is moeilijk, ik pas me niet veel aan, niet relevant en gênant om te acteren.

HOE:

- Veel praten: goede balans
- Saai onderwerp/ ik pas me niet veel aan/ niet relevant: bespreken waarom dit van belang is.
- Moeilijk een verhaal te bedenken: goede gids zijn binnen het leerproces. (bv tips geven).
- Simpel; meer uitdaging erin stoppen
- Improviseren is moeilijk/gênant om te acteren: goede balans

Lessen die niet zijn gegeven op de middelbare school:

- Ons geloof, jouw geloof
- Voor mij ben jij een nummer
- Vieze vuile homo
- Ik plaste op de manier zoals jij plast
- Denk je dat ik lesbisch ben?

Reden daarvoor zou kunnen zijn: tijdgebrek of dat de leerkrachten dit te heftige onderwerpen vonden.

HOE: Dezelfde oplossing als binnen de basisschool.

Eindevaluaties

Deze eindevaluatie is maar uitgevoerd door 1 klas, dus heb ik er voor gekozen alleen te kijken naar de stellingen waar twee keer een één (helemaal mee oneens) is gescoord. Dit zijn de punten waar sowieso aandacht aan besteed moet worden.

Stellingen die laag scoorden

- De lessen vond ik moeilijk.
  - > De leerlingen vonden de lessen te makkelijk. Dit is weer een bevestiging dat er meer opdrachten met uitdaging toegevoegd moeten worden.
- Ik heb door de lessen geleerd mezelf te zijn.
  - > Dit kan opgelost worden door aan te geven dat leerkrachten er voor moeten zorgen dat leerlingen zich allemaal op hun gemak voelen tijdens de les. Ze moeten het gevoel hebben dat ze alles mogen zeggen en niet veroordeeld worden.
- Ik heb tijdens de lessen geleerd mijn eigen mening te laten horen.
  - > Dit is weer een bevestiging dat er meer in kleine groepen gewerkt moet worden. Dit zorgt ervoor dat iedere leerling aan het woord is.

Analyses docenten

Ook docenten hebben op veel verschillende manieren hun mening kenbaar gemaakt (interviews, korte evaluaties en eindevaluaties). Hier zijn de belangrijkste punten genoteerd. De docenten komen vaak met suggesties voor oplossingen van aspecten waar ze tegenaan liepen. Daarnaast heb ik mijn eigen oplossingen toegevoegd (donkerblauw).

Interviews aan eind van de les bij 12 docenten (gemiddeld 2,5 les per docent)

Positief	Hoe vaak?
Sterk emotionele laag. Je gaat meevoelen met een van de spelers.	2
Roept op deze emoties te delen. Het heeft veel discussie opgeroepen en erg veel plezier, waardoor een evt. zware lading licht werd. Het was echt een succes.	
Leuk	4
Inspirerend	
Sterk spel in de filmpjes.	
Leerlingen durfde hun mening te geven.	4
Actief	
Werkbladen zijn fijn	
Opdrachten zijn compleet	
Kan je eigen draai geven (erg breed)	2
Makkelijk bespreekbaar	8
Les ging niet anders dan normaal en de leerlingen gedroegen zich ook niet anders.	8

Negatief	Oplossingen	Hoe vaak?
In de lesbrief worden alleen maar rationele vragen gesteld.	<ul style="list-style-type: none"> • Beginnen met delen van gevoelsmatige ervaringen. (Bv. Geef in een woord aan wat je vond of wat je hebt ervaren. Welke emotie overheerst? Bij jou en bij de spelers? Voor wie had je sympathie en kan je vertellen waarom.) • Eerst de emotionele laag bevragen, die is aangesproken. En daarna naar meer rationele zakelijke vragen overstappen. Vanuit emotie kom je makkelijker in actie. • Je kan ze ook moment dat ze het meest is bijgebleven na laten spelen in foto. Wel lastig want sc3é zijn vrij statisch. 	
Mening van het kind voor de scene wordt niet gevraagd.	<ul style="list-style-type: none"> • Misschien ze voordat ze gaan kijken een vraag stellen waarin ze mening kwijt kunnen. Dan na aflopen kijken of daar verandering of nuancering in is gekomen. 	
Te veel opdrachten op papier (werkbladen) > Te passief	<ul style="list-style-type: none"> • Meer verschillende werkvormen voor de individuele verwerking (stellingen, in kleine groepjes bespreken of naspelen) • Laten inspringen in een scene, op cruciale momenten een scene stopzetten en in groepjes de scene af laten maken: hoe loopt dit af? • Vanuit verschillende standpunten de scene laten naspelen: hoe is het voor de een, hoe is het voor de ander? • Link met persoonlijke situaties: heb je zoiets zelf wel eens meegemaakt, had je het achteraf gezien anders willen aanpakken? 	2

	<ul style="list-style-type: none"> • Misschien iets met stellingen doen? 	
Het werd niet zo luchtig gebracht, want sommige onderwerpen zijn lastig.	Meer werkbladen, zoals woordweb/tekening. (Meervoudige intelligentie.) Soms waren de onderwerpen wat te zwaar of te ver van hun bed.	2
Lastig als losse les te geven.	Aangeven aan docenten dat het bij een bepaald thema kan aansluiten.	
Tussen individu en klassikaal zou eigenlijk nog iets moeten	Iets in groepjes	2
Problemen met openen van documenten en filmpjes op site	Aanpassen van linkjes op de site	2
Geen koppeling met thuis	Misschien bespreekbaar maken bij de ouders. Die kunnen het dan ook nabespreken. (bv. bespreken in de schoolkrant) > misschien is dit de keuze van de school. In de les al bespreken wat dit in het leven van de leerlingen zou betekenen.	
Evaluaties zijn te summier	<ul style="list-style-type: none"> • Uitgebreider schrijven • Specifieker schrijven 	
Weinig input voor scènes (vooral bij dramadocenten)	<ul style="list-style-type: none"> • Meer input geven. • Meer dingen uit laten spelen. • Meer voorbeeldscènes. 	2
Sommige kinderen vinden het lastig de vloer op te gaan	Er moet een veilige sfeer zijn in de klas. Dat moet een voorwaarde zijn om deze les te geven.	
Meer aansluiting bij verschillende vakken	Bij elke opdracht aangeven voor welke les deze geschikt zou zijn en hoe je die les kan ombuigen naar een bepaald vak.	

Meer wisselende werkvormen	Coöperatieve werkvormen toevoegen	
Onbekende begrippen	Uitleggen Beschrijven dat een docent zelf moet aanvoelen of de begrippen onbekend zijn voor de leerlingen. Wanneer dit het geval is moet er uitleg gegeven worden.	
Te veel tijd voor de opdrachten	<ul style="list-style-type: none"> • De tijd voor de verdiepingsvragen zou 5 a 10 min kunnen zijn. Het spel zou 20 a 30 min kunnen zijn. • Tijd is wel haalbaar. Als docent maak je een bewuste keus om hem langer te maken. Dat is mogelijk. • Vragen binnen 5 min klaar. 20 min voor het schrijven van een verhaal is voldoende. Dat was nu te lang. Tijd voor het spelen ligt eraan hoe lang je dat wil. Dat moet de leerkracht zelf aanpassen. • Tijdsplanning is te lang. 15 min voor het debat is genoeg anders gaat het afwijken van het onderwerp en blijft de aandacht niet hangen. • Ruim. • Te lang voor de vragen. 6 min is genoeg. • Aangeven in lesbrief dat het mogelijk is zelf tijd in te delen. Beter ruim zijn in nabespreken dan te krap. Misschien wel een keuzemenu maken wanneer er tijd over is. 	7

Korte evaluaties 8 docenten per les

Rot op naar je eigen land (1 docent)

Positief	Negatief	Oplossingen
Leuk	Er mist een les vooraf.	Bv. een improvisatie les.
Hefdig onderwerp	Moest wel aanwijzingen geven bij het improviseren.	Beschrijven hoe docenten dat kunnen doen.
Prima te bespreken onderwerp		
De tijd was prima haalbaar		

Ik wil zelf beslissen (4 docenten)

Positief	Negatief	Oplossingen
Leuk (4x)	Jammer dat het weinig gaat zoals in het programma.	Meer improvisatie-varianties.
Bruikbaar	Nadeel van improvisatie: Niet iedereen aan de beurt.	Werken in kleine groepjes Meer werkvormen: Bv. Een verhaal schrijven in een groepje en dat de schrijver van het verhaal de regisseur was.
Herkenbaar (3x)	Les is haalbaar maar er moeten keuzes gemaakt worden.	Beter beschrijven dat docenten zelf de keuze hebben. (bv. meer tijd nemen voor improvisatie als ze dramadocent zijn)

Geen dingen gemist Bij opdracht 2A veel in de richting van liegen. Is dit de bedoeling? Misschien de vraag anders formuleren.

Prima te bespreken onderwerp (4x)

Kinderen konden goed zelf beargumenteren.

Geen punt waarop docent vastliep (2x)

Haalbaar (4x)

Filmpje was leuk

Er werd echt nagedacht over oplossingen (4x)

Vind je me mooi? (1 docent)

Positief	Negatief	Oplossingen
Leuk	Wat minder spel dan normaal	Meer voorbeelden geven voor scènes (vooral voor drama docenten)
Onderwerp dat speelt.	Opmerking leerling: “Als je je aanpast komt er ruzie”	Meer nadruk op gevolgen van aanpassen en het verschil in verschillende situaties.
Mooie mix van werkvormen	Verhalen verzinnen kost meer tijd.	Meer tijd geven voor deze opdracht.
Makkelijk bespreekbaar		
Geen punt waar docent vastliep		
Les was over het algemeen haalbaar		

Mijn geloof, jouw geloof (1 docent)

Positief	Negatief	Oplossingen
Leuk	Les is haalbaar maar er moeten keuzes gemaakt worden. (één of twee opdrachten mogelijk in één les)	Beter beschrijven dat docenten zelf de keuze hebben. (bv. meer tijd nemen voor improvisatie als ze dramadocent zijn)
Niks gemist in de les		
Veel ruimte voor eigen invulling		
Sloot goed aan bij het thema Kinderrechten.		
Makkelijk bespreekbaar		

Ik hou van Meral (1 docent)

Positief	Negatief	Oplossingen
Verrassend leuk	Bij creatieve opdracht geen voorbeeld voor positief of negatieve argumenten	Voorbeelden geven.
Niks gemist in de les	Alle kinderen laten spelen lukt niet	In groepjes
Makkelijk bespreekbaar		

Eindevaluaties (3 van de bovenstaande 8 docenten)

Er waren maar 3 leerkrachten die deze eindevaluatie hebben ingevuld. Daarom heb ik alleen de stellingen geselecteerd waar een 1 (helemaal mee oneens) was gegeven. Daar is dus zeker aanpassing bij nodig. De rest heb ik achterwege gelaten, want daar werd een 2 of hoger gehaald.

Stellingen die laag scoorden

- Ik heb één of meerdere opdrachten als thuisopdracht opgegeven
  - > Thuisopdrachten zijn niet nodig. Er is al genoeg huiswerk voor de leerlingen.
  - > Er kan wel een koppeling gemaakt worden met hun eigen leven.
- De lesbrieven passen goed binnen het tijdsbestek van één les
  - > Duidelijker beschrijven hoeveel tijd er nodig is en hoeveel lessen er gegeven **kunnen** worden.
- Ik kijk nu anders naar de onderwerpen (POSITIEF)
  - > Ze sluiten dus goed aan bij het vakoverstijgende niveau van de leerkracht.
- De scènes en lesbrieven zijn online goed vindbaar via de onderwijspagina
  - > Beter linkjes en beter vindbaar maken op het internet.
- De lesbrieven en thema's sluiten goed aan bij het vak dat ik geef
  - > Het zijn toch wel echt aparte onderwerpen. Deze onderwerpen worden niet zo vaak besproken.
  - > Duidelijkere uitleg hoe deze lessen geïmplementeerd kunnen worden.
- De opdrachten zijn zinvol
  - > Opdrachten aanpassen. (kijkend naar de andere aanpassingen)
- De lesbrieven bieden een waardevolle toevoeging binnen de verplichte lesstof
  - > Heel wisselend antwoord. Ligt aan de leerkracht. Wanneer de leerkracht een vak geeft wat helemaal niet aansluit, zoals economie dan is dat lastig om dit goed aan te laten sluiten. Maar het zou wel goed zijn om een duidelijkere uitleg te geven waarbij het aan zou **kunnen** sluiten.

Conclusie

Door middel van de analyses van verschillende bronnen zijn er verschillende aandachtspunten naar voren gekomen. Hier wordt een overzicht gegeven van alle punten.

De punten die bij de **leerlingen** naar voren kwamen zijn:

- Er moet in elke lesbrief duidelijk aangegeven worden dat de docenten een uitleg moeten geven waarom het thema van de les belangrijk is om te bespreken (ongeacht de leeftijd van de leerlingen). Dit zorgt ervoor dat de leerlingen beter het doel inzien.
> Vooral in de lessen: Troetel je nieuwe kind maar, Ik wil zelf beslissen, Rot op naar je eigen land en Vind je me mooi?.
- Uitdagendere opdrachten toevoegen binnen elke lesbrief. Dit zorgt ervoor dat de leerlingen (ook de slimmere en oudere leerlingen) meer leren van de lessen, uitgedaagd en geboeid blijven.
> Vooral in de lessen: Troetel je nieuwe kind maar, Ik wil zelf beslissen, Loverboys herken je meteen en Vind je me mooi?.
- In de lesbrief aangeven dat er misschien lastige woorden of vragen zijn en dat de leerkracht daarbij moet aanvoelen of hij/zij daar extra uitleg over moet geven. De leerkracht kan dan alvast de opdrachten bij de lesbrief bekijken en inschatten waarop hij/zij moet inspelen.
> Vooral in de lessen: Ik wil zelf beslissen en Ons geloof, jouw geloof.
- De leerkracht duidelijk maken dat hij/zij zelf mag kiezen welke opdrachten hij/zij kiest, maar dat het belangrijk is een combinatie te maken tussen actief en passieve opdrachten. Zo blijven de leerlingen geboeid en sluit het aan bij de behoeften van ieder kind, want niet ieder kind houdt van improviseren (extra blad voor drama docenten met meer improvisatie opdrachten).
> Vooral in de lessen: Ik wil zelf beslissen, Ik hou van Meral, Troetel je nieuwe kind maar, Loverboys herken je meteen en Vind je me mooi?.
- In de lesbrieven moeten meer groepsopdrachten komen. Dit zorgt ervoor dat iedere leerling zich gehoord voelt, het minder eng is (minder grote drempel)

- > Vooral bij de les: Jij bent voor mij een nummer, Rot op naar je eigen land en Ik wil zelf beslissen.
- Duidelijk aangeven in de lesbrieven dat wanneer de leerkracht (vooral als hij/zij geen ervaring heeft met improviseren) met improvisatie wil gaan werken, dat hij/zij zich goed in moet lezen en aan de leerlingen uit moet leggen hoe improvisatie werkt. Dat is voor de leerlingen ook duidelijker.
- > Vooral in de les: Troetel je nieuwe kind maar.
- Aangeven in de lesbrief dat voorbeelden uit de klas belangrijk zijn. Zo kunnen leerlingen zich inleven en wordt het herkenbaar.
- > Vooral in de les: Troetel je nieuwe kind maar.

Voor de **lessen die niet werden gebruikt**, zijn dit mogelijke oplossingen:

- Een klein tekstje op de startpagina van de lessenreeks kan er voor zorgen dat er ook gebruik wordt gemaakt van de andere lessen. Daarin kan staan dat leerkrachten toch deze lessen moeten/kunnen uitvoeren, ook al speelt het niet in hun klas. Dat is het juist interessant en leerzaam, want dan komen de leerlingen daar in een veilige situatie mee in aanraking en durven ze vragen te stellen.
- Daarnaast zou er een recensie bij de les geplaatst kunnen worden waarin een leerkracht zijn ervaringen over het gebruik van deze les deelt.
- Ten slotte zou er in ieder geval een kleine uitleg over wat de leerkrachten kunnen verwachten bij een les op de pagina kunnen staan. Misschien is het ook de onwetendheid dat de leerkrachten die lessen niet kiezen.

De punten die bij de **leerkrachten** naar voren kwamen:

- Eerst de emotionele laag bevragen, die is aangesproken. En daarna naar meer rationele zakelijke vragen overstappen. Vanuit emotie kom je makkelijker in actie.

- Aangeven in de lesbrief dat het bij een bepaald thema kan aansluiten en waarom het thema belangrijk is. Een andere optie is om de leerlingen na het filmpje te vragen waar het over gaat en of het belangrijk is om dit onderwerp te bespreken. Na de les kan dit nog een keer besproken worden en een vergelijking gemaakt worden met hun mening aan het begin van de les. Dan komt het vanuit de leerlingen en niet vanuit de leerkracht.
- Aanpassen van linkjes op de site. Dit zorgt ervoor dat leerkrachten blijven hangen en niet stoppen doordat een filmpje niet werkt.
- Koppeling maken met ouders. Dit zorgt ervoor dat het ook thuis besproken kan worden.
- In de les al bespreken wat dit in het leven van de leerlingen zou betekenen. Dit zorgt voor herkenbaarheid. Link met persoonlijke situaties: heb je zo iets zelf wel eens meegemaakt, had je het achteraf gezien anders willen aanpakken?
- Meer input voor scènes (vooral voor drama docenten > hier onderscheid in maken binnen de lesbrieven).
- Beschrijving geven hoe leerkrachten improvisatie kunnen begeleiden.
- Er moet in de lesbrief staan dat er een veilige sfeer moet zijn in de klas. Dat moet een voorwaarde zijn om deze les te geven.
- Beschrijven dat een docent zelf moet aanvoelen of de begrippen onbekend zijn voor de leerlingen. Wanneer dit het geval is moet er uitleg gegeven worden.
- De tijdsduur aanpassen:
  - De tijd voor de verdiepingsvragen zou 5 a 10 min kunnen zijn. Het spel zou 20 a 30 min kunnen zijn.
  - Vragen binnen 5 min klaar. 20 min voor het schrijven van een verhaal is voldoende. Dat was nu te lang. Tijd voor het spelen ligt eraan hoe lang je dat wil. Dat moet de leerkracht zelf aanpassen.
  - Tijdsplanning is te lang. 15 min voor het debat is genoeg anders gaat het afwijken van het onderwerp en blijft de aandacht niet hangen.
  - Te lang voor de vragen. 6 min is genoeg.

- Aangeven in lesbrief dat het mogelijk is zelf tijd in te delen. Beter ruim zijn in nabespreken dan te krap. Misschien wel een keuzemenu maken wanneer er tijd over is.
- Meer coöperatieve werkvormen (in groepjes) zoals:
  - De leerlingen het moment dat ze het meest is bijgebleven laten naspelen in een denkbeeldige foto.
  - Dat de leerlingen, voordat ze gaan kijken, een vraag stellen waarin ze mening kwijt kunnen aan hun groepje. Dan na aflopen kijken of daar verandering of nuancering in is gekomen.
  - Laten inspringen in een scene, op cruciale momenten een scene stopzetten en in groepjes de scene af laten maken: hoe loopt dit af?
  - Vanuit verschillende standpunten de scene laten naspelen: hoe is het voor de een, hoe is het voor de ander?
  - Stellingen spel (soort over de streep)
  - Een verhaal schrijven in een groepje en dat de schrijver van het verhaal de regisseur was.
- > Hier kan gebruik gemaakt worden van:
  - www.Nieuwstool.nl >>> voor online campagne scène DVO Vieze Vuile Homo.
  - <http://filmenmediawijsheid.nl/index.php>
  - <http://www.filmeducatie.nl/amsterdam>

Deze aandachtspunten worden toegevoegd aan de lessenreeks De Vloer Op JR in de klas, zodat het een duurzame strategie wordt. Deze lessenreeks kan dan op verschillende platvormen geplaatst worden, met sterke onderbouwde argumenten uit dit verslag. Zo kunnen alle leerkrachten deze lesbrieven inzetten en maatschappelijk moeilijk bespreekbare onderwerpen toch bespreekbaar maken in een veilige situatie, waar iedere leerling zijn vragen durft te stellen. Daarnaast kunnen deze punten ingezet worden bij het maken van nieuwe lessen voor De Vloer Op Jr. in de klas. Zo blijven en worden actuele onderwerpen bespreekbaar in de klas.

